

Tokratna konferenca Vzgoja za ljubezen do domovine in države v organizaciji Društva katoliških pedagogov Slovenije je bila že šesta. Zbrane je nagovoril tudi nekdanji predsednik republike Borut Pahor. Levo župan občine Cerknica Marko Rupar, desno Karl Hren iz celovške Mohorjeve družbe ter novinarka Vida Petrovčič.

NENAD GLÜCKS

TAMINO PETELINŠEK

NARODNI PONOS v globaliziranem svetu

Društvo katoliških pedagogov Slovenije je 23. novembra, na dan generala Rudolfa Maistra, priredilo že šesto mednarodno konferenco Vzgoja za ljubezen do domovine in države. S prelomnimi koraki ustanovitve lastne države in njene vključitve v povezave najrazvitejših držav sveta zgodbe slovenstva še zdaleč nismo zaključili.

Med govorniki na konferenci v prostorih Osnovne šole Notranjskega odreda Cerknica so bili nekdanji predsednik republike Borut Pahor, novinarka in predavateljica Vida Petrovčič, direktor Mohorjeve družbe v Celovcu dr. Karl Hren in Lojze Peterle, predsednik Združenja za vrednote slovenske osamosvojitve ter predsednik Demosove vlade. Na letošnjem srečanju je bila osrednja tema narodni ponos v globaliziranem svetu.

NIČ NI SAMOUMEVNO

Pahor se je osredotočil na temo, kako živeti narodni ponos v svetu, ko so meje vse bolj zabrisane. Kot je opozoril v zvezi z razvojem slovenske državnosti, našegaumeščanja v EU in Nato nismo videli kot grožnje svoji suverenosti, pač pa kot njeno logično nadaljevanje. A zdi se, kar je napačno in morda celo nevarno, kot da prevladuje miš-

Kot pravi Borut Pahor, je narodni ponos del skrbi za lastno domovino. Ne sodi v preteklost, ni predmoderen.

“

Borut Pahor: Slovenci v zgodovini nismo zgolj trpeli. Zavedati se moramo, da smo tudi zmagovalci.

ljenje, da smo s temi prelomnimi koraki prišli do konca in da glede prihodnosti razvoja naše narodne skupnosti ni več vprašanj, na katera bi morali skušati najti odgovore. Kot da imamo opraviti s splošnim prepričanjem, da je že vse na svojem mestu in samoumevno.

»Nič ne bi moglo biti bolj zmotno,« je izpostavil Pahor. Slovenci zdaj sicer živimo najboljši, najvarnejši, najplodnejši del svoje zgodovine, toda slednje ni konec. Niti našega razvoja narodnega vprašanja, za kar moramo še naprej skrbeti hkrati z razvojem države. Pri tem ima velik pomen narodni ponos kot izraz ljubezni, navdušenja in skrbi za lastno domovino. Ne sodi v preteklost, ni nemoderen. Ravno zaradi globalizma je za Slovence še toliko bolj pomemben. Narodni ponos ni samoumeven, je dejal nekdanji predsednik republike. Je čustvena kategorija posameznika in skupnosti, ki se gradi v družini, šolskem okolju, preko institucij države, vse do posameznikove proste volje.

SMO TUDI ZMAGOVALCI

Upa, da se bodo učenci, dijaki in študenti pri učnih programih bolje spoznavali s pogoji, okoliščinami ter načinom, v katerih je nastajala naša država. Pahorja na predavanjih v tujini organizatorji večkrat prosijo, naj pove kakšno navdihujočo zgodbo. Ko jim oriše nastanek slovenske države, so osupli. Je res mogoče, da so bili v razpadajoči državi ljudje v manj kot letu dni sposobni sprejeti dogovor vseh strank za izvedbo plebiscita o osamosvojitvi, ga izpeljati, v pol leta udeležiti, samostojnost v desetdnevni vojni ubraniti ter državo v pol leta pripeljati na zemljevid mednarodne skupnosti?

Pobesedah Pahorja gre za nekaj najbolj navdihujočega, kar lahko slovenski človek sliši. Lahko dobi občutek, da Slovenci v zgodovini nismo zgolj trpeli, kar je zasidrano v posameznikovo in narodno zavest. Zavedati se moramo, da smo tudi zmagovalci. Osamosvojitve je bila velika zmaga, čarobni trenutek v času prehoda od totalitarnega v demo-

kratični sistem, v globalne spremembe. Prepričan je, da ta zgodba slovenskim otrokom in mladim ni povedana na način, kot bi bila v kakšni drugi državi z daljšo tradicijo. Pozdravil je zavzemanje učiteljev, vzgojiteljev in profesorjev iz Društva katoliških pedagogov Slovenije za to in jih nagovoril, da še delajo v tej smeri. Kaj sproža večji narodni ponos, kot so zmage, doseganje nečesa velikega, je spodbudil poslušalce. To cenijo tudi v mednarodnem prostoru.

ZAKAJ HODIMO PO HIMNI

Za Pahorjem je nastopila novinarka Vida Petrovčič z več kot 40-letnimi novinarskimi izkušnjami, ki je med drugim osebna in poslovna trenerka po metodi NLP (nevrolingvistično programiranje). Odprla je vprašanje narodne identitete – ozaveščanje o kulturni dediščini, jeziku in zgodovini naroda. Kako to predstavljamo otrokom? Če na primer vprašamo novodobne slovenske otroke, kdo je tehnološki vizionar Elon Musk, bodo vedeli marsikaj, če pa se jih vpraša o slovenskih znanstvenikih, ki so uspeli v svetu in pustili velik pečat na globalni ravni, ne vedo nič. Žal niti odrasli večinoma ne. Zavedanje o uspehih ne le športnikov, pač pa tudi drugih profilov Slovencev, priznanih po vsem svetu, bi lahko spodbudilo razvoj narodnega ponosa.

“

Karl Hren: Ključno je, da se slovenščina na avstrijskem Koroškem govori v vrtcih in osnovnih šolah.

Glede vrednot, ki jih prenašamo na mlajše generacije, je Petrovčičeva navedla primer nekdanjega predsednika republike (in partije) Milana Kučana, ki ga zaznamujejo besede z začetka leta 1990, le enajst mesecev pred plebiscitom o osamosvojitvi: »O odcepitvi Slovenije od Jugoslavije je težko celo misliti, ker to ni nikoli bila moja najintimnejša opcija. Z njo se ne morem sprijazniti. Kot pravi Petrovčičeva, Kučanove besede iz tistega časa razume. Šlo je za vodjo zveze komunistov v prejšnjem sistemu, tako je razmišljal v danem političnem trenutku pred osamosvojitvijo. Toda predavateljica je našla Kučanovo izjavo, ki jo je

Novinarka Vida Petrovčič je opozorila, da poznamo naše športnike, ki so uspeli v svetu, manj pa uspešne znanstvenike, podjetnike, inovatorje.

izrekel za Radio Slovenija 23. decembra 2015 (obletnica plebiscita): »Očitajo mi, da sem bil proti odcepitvi. Še zdaj sem.« Takšna izjava pa res ni bila domoljubna, je dejala udeležencem konference. Če si nekdanji predsednik določene države, je pomembno, tudi če intimno razmišlja drugače, da navzven izraža domoljubje. Prav je, da se ljudje, ki so dolga leta predstavljali državo, o njej izražajo domoljubno. Pomembne so vrednote, ki se privzgojijo mladim, pri čemer zgled kažejo najvišji aktualni ali nekdanji predstavniki države.

Veliko vlogo imajo tudi mediji. Nekateri se obnašajo, kot da izražanje domoljubja že skoraj meji na fašizem ali kaj podobnega. Pomenljivi so tudi simboli. Besedilo slovenske himne Zdravljice je vklesano na pločniku pred osrednjo pošto v Ljubljani. Petrovčičevi je slabo vsakič, ko gre mimo. Vsi hodijo po himni, nekateri na pločniku pljuvajo, kakšen kuža jo pomoči, tam so žvečilni gumiji ... Le kdo je dobil tako idejo, se je vprašala. Opozorila je, da že 17 odstotkov vseh zaposlenih v Sloveniji prihaja iz tujine. Njihovi otroci so sošolci slovenskih otrok, zato je toliko bolj pomembno, da se slednji zavedajo svoje domovinske identitete.

IZZIVI KOROŠKIH SLOVENCEV

Direktor celovške Mohorjeve družbe Karl Hren je prikazal padanje števila slovensko govorečih prebivalcev na avstrijskem Koroškem. Teh je bilo na začetku prejšnjega stoletja okoli 100.000,

Predsednika osamosvojitvene vlade Lojze Peterleta motijo izjave, da smo majhna država. Predstavniki Luksemburga tega niso nikoli rekli za svojo državo.

danesh jih slovenščino kot pogovorni jezik navaja slabih 15.000. A skupnost je živa, poudarja. Predvsem je ekonomsko močnejša kot kadarkoli, pri čemer se soočajo s težavo, kako številne izobražene Slovence, ki doštudirajo na Dunaju, v Gradcu ... pritegniti nazaj na Koroško, saj si mnogi od njih življenje uredijo drugje.

Spodbudno pa je, da del ljudi slovenskega rodu tudi v sedanem času odkriva korenine svojih dedov in babic ter se odloča za učenje slovenščine. Ključno je, da se slovenščina ohranja v vrtcih in osnovnih šolah. Plenarni del konferenice (sledile so predstavitev referatov po skupinah) je sklenil predsednik osamosvojitvene vlade Lojze Peterle. Ko pridejo Japonci v Slovenijo, ne iščejo podobnosti s svojo državo, pač pa želijo videti, kdo so Slovenci, pravi. Ko se nekateri slovenski intelektuali zmrdujejo, češ da je narodnozabavna glasba (oziroma ljudska, kot jo je označil »goveja«, je Peterle izpostavil: »Avsenikom sledi po vsem svetu 10.000 ansamblov, približno enako število, kot jih recimo sledi slavni britanski skupini The Beatles. Smo dovolj ponosni na Avsenike kot enega od izrazov naše identitete?« Imamo toliko posebnosti,

na katere smo lahko ponosni, a smo jih premalo ozaveštili, je dodal. Spomnil je tudi na pogosto izpostavljanje, češ da smo majhni. V času, ko je bil evropski poslanec, ni niti enkrat slišal katerega predstavnika iz Luksemburga reči, da prihaja iz majhne države, pač pa so govorili kvečjemu o velikih projektih.

PREGLAŠENI V LASTNI DRŽAVI?

Govorili smo tudi z Marijo Žabjek, predsednico društva, ki je organiziralo konferenco. Posebej v času, ko se v Slovenijo zaradi potrebe po delavcih priseljuje vse več ljudi, moramo še bolj skrbeti za domovinsko zavest in narodni ponos. Sicer se nam lahko zgodi, da bomo preglasheni v lastni državi. Naši otroci se večkrat kar sami prilagodijo otrokom tujcev, namesto da bi bilo obratno. Pomembno je, da mladini predstavimo ljudi iz vseh političnih in drugih okolij, ki so v zgodovini gradili slovenstvo. Ni važno, iz katerega dela političnega ali svetovnonazorskega spektra so bili, pač pa, kaj so storili za naš narod in domovino. ●

“

Lojze Peterle: Ko pridejo Japonci v Slovenijo, ne iščejo podobnosti s svojo državo, pač pa želijo videti, kdo so Slovenci.

Hrvaški jezikoslovki dr. Sandi Ham so zaradi zavzemanja za ohranitev hrvaškega jezika očitali, da indoktrinira študente in širi nacionalistično nestrpnost.

JEZIKOSLOVKA DR. SANDA HAM IZ HRVAŠKE: SRBIJA SI SKUŠA PRILASTITI DEL NAŠE LITERARNE ZGODOVINE

Na konferenci je bila tudi gostja iz Hrvaške, jezikoslovka dr. Sanda Ham, dolgoletna odgovorna urednica časopisa Jezik, ki ga izdaja Hrvaško filološko društvo. Časopis velja za tradicionalnega čuvaja hrvaškega jezika, še iz časa Jugoslavije, ko so želeli najprej prek »srbohrvaščine« hrvaški jezik utopiti v srbskem. Hamova je bila profesorica (nedavno upokojena) na Filozofski fakulteti v Osijeku, kjer je predavala morfologijo in sintakso hrvaščine. Z Društvom katoliških pedagogov Slovenije sodeluje že tretje leto. Znana je po zavzemanju za uporabo hrvaščine brez nepotrebnih tujk in za ohranjanje identitete njene države.

Kot pravi dr. Sanda Ham, je politika Srbije glede hrvaškega jezika precej agresivna. Opozarja, da so v Srbiji vse hrvaške pisatelje iz prejšnjih obdobij, ki so pisali v štokavščini (Hrvti govorijo glede na geografsko območje štokavsko, kajkavsko in čakavsko narečje),

razglasili kar za srbske književnike in jih uvrstili v zgodovino srbske književnosti. Ko ti želi druga država na podlagi jezika vzeti književnost in kulturo ter jo razglašati za svojo, lahko govorimo o ogrožanju, pravi profesorica. Dodaja, da se na Hrvaškem številni mediji izogibajo obravnavanju hrvaške identitete in posebnosti; namesto tega govorijo predvsem o povezavah te države z »državami v regiji«, pri čemer mislijo na območje nekdanje Jugoslavije. Na Hrvaškem so mlade generacije premalo seznanjene s tem, kako težko si je bilo izboriti svoj jezik.

Zaradi zavzemanja za zaščito hrvaščine je imela profesorica na svoji fakulteti obilo težav. Nad njo so določeni kolegi izvajali celo mobing, zaradi česar je poiskala zaščito tudi na sodišču. Očitali so ji, da politično indoktrinira študente in širi nacionalistično nestrpnost. Ko je bila na Hrvaškem na oblasti levica, je ta ukinila sofinanciranje časnika Jezik. Tudi naši južni sosedje se soočajo s težavo, da določen delež mladine ni vzgajan v duhu pomembnosti domoljubja in narodne zavesti.